

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae socială-culturală. Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

Procesomania.

Nu știu cum va fi pe alocurea, dar p'aici, prin părțile sudbănățene, pelîngă boala nesporirii și a concubinatelor, Românul măi suferă și de mania proceselor, o boală urită pe care am botezat-o, așa cum mi-a venit la gură: *procesomania*.

Dacă s'ar afla cine să compună o statistică a proceselor *fără bază*, ni-s'ar ridica părul măciucă de atîta pagubă națională, pricinuită de mania „protestașilor”. Românul „mînă proces” până i-se vinde și cenușa din vatră, nu pentru a se apăra, ci măi mult pentru a doborî pe protivnic. Pentru cîteo palmă de pămînt îl vezî pe pîrîtor că trece, fără nicio sfială, pe ulița mare a orașului, cu o droae de martori după el, la judecătoria de ocol, unde toți jură că „el are dreptate”. Înaintevreme era rar cazul, cînd vr'un martor trebuia să jure. Astăzi martorul pune mîna la pept și jură, dupăcum i-se spune să jure, nu dupăcum îi dictă conștiința, fără a fi înfluițat nici dintr'o parte nici dintr'alta, ci jură, nu pentru potolirea — ci pentru înaspirarea raportului celor învrăjbiți, cari astfel unii ajung uneori până la curtea de cassatie, ear alții nu se lasă... până nu ajung pe drumuri.

Eată o plagă pe biata țărănime, o calamitate pe care ea singură și-o face. Și

n'am auzit încă nicăiri pe cineva să-i abată pe bieții țărani dela acest povîrniș. Unde s'a pomenit vr'o conferință publică în care să fie combătută procesomania. Dimpotrivă, infierînd noi odată greșala duor cărturari, cari au ajuns la „Bezirk”, pentru un parasol, ni-s'au făcut reproșuri și pentru cele cîteva șiruri din Cronica „Progresului”. Procesomania, considerată și asta ca o fiică a prostiei, soră dulce cu invidia și pizmătăria, încă ar trebui să ne pună pe gînduri. Unde s'a pomenint la popoarele măi civilizate atîtea procese?

Jidovii, cu firea lor orientală, destul de neastîmpărată, au averi mari, dar nu găsești în arhiva judecătoriei din localitate niciun singur proces de moștenire; ei își știu împărți agoniseala și fără intervenția advocaților. La noi, însă, nu măi merg oamenii la popa să le facă dreptate, ca înaintevreme, ci pentru cea măi mică neînțelegere „dau la fișcal” și pe socru, și pe tată, și pe frate... Eată încă un fenomen trist în viața noastră publică, care ne umple de îngrijorare cuatît măi virtos, cucît în aceste vremuri de restriște ne lipsesc autoritățile morale, măturate de năvalnicul curent al materialismului, izvorul atîtor rele ce bintue societatea românească.

A perit rușinea dintre oameni, a perit frica de Dumnezeu. Găsești martori falzi, găsești advocați fără suflet, găsești pricinași de tot soiul, cari pe mulți îi duc la sapă de

lemn, dar nu găsești nicăiri nicio sentinelă a moralității publice, de care să se sfiască și răzvrătitorii și răzvrătiții, tîrîți de răutatea pîrîtorilor în „Sala pașilor perduți”.

Par'că văd pe unii dintre cititorii noștri, cum vor clatina din cap, aprobînd admonierea justă ce se cuprinde în acest articol, ear pe alții oprindu-se, ca de obicei cu fruntea încrețită, la neîndreptățirea de a grăi „unde nu-i ferbe oala” a iscăitorului acestor rînduri.

Între alte neajunsuri, putem număra și ciudata obicinuință a multor cărturari d'ai noștri, cari ceiace nu observă dinșii nu permit să observe nici alții. Eată cum se strecoară mereu cîte și măi cîte greșeli sociale cari rod la trunchiul neamului, fără a ne zori a-i vedea de leac.

Nu zic că eu ași fi chemat a da îndrumări de felul acesta. Asta ar fi slujba altora. Dar cum zice și scriptura, cînd n'ai naș să-ți boteze copilul, legea creștinească îți îngăduie să-l botezi și singur, și dacă n'ai la îndămînă apă, la lipsă îl poți boteza și cu pămînt... Nu aștept că la îndemnul nostru modest să sară cei chemați a-și face datoria și în direcția aceasta, dar țîn a nu fi de prisos să arătăm cu degetul o prăpastie care stă să ne înghită, poate chiar măi încurînd decît multe alte nevoi sociale pentru cari se cheltuie atîta energie.

Gheorghe Jianu.

FOILETON.

Lacrimile zînelor.

— Poveste. —

Demult, decînd vîntul colindă peste lume de clatină crestele codrilor și le fură poveștile ireamătuului, de le poartă prin lume, se spune că ar fi fost un împărat mîndru și viteaz, cum nu măi fusese altul.

Tot ce era măi frumos și măi de preț pe lume, al lui era, eară voea lui era și voea supușilor săi.

Îi lipsia un singur lucru: veselia. Nimeni nu văzuse pe împărat zîbind, nimeni n'auzise o vorbă dulce zisă de el. Era cel măi din urmă vlăstar al unui neam de puternici stăpînitori de noroade, și lucrul acesta îl întrista peste măsură.

Stetea zile dearîndul închis în palate, numai cu întristarea.

Odată răsună un glas pițigăiat:

— „Impărate, împărate, degaba îți chinuiești

minte. Tu poți să dai moarte, dar viață nu poți să dai”. Și cînd se deschise ușa, se strecură afară o dungă de fum galbenă.

— „Nu pot să dau viață!” zise împăratul. „Știu eu bine că Dumnezeu poate să 'lea viață, dar nu pot să-mi dau cu gîndul de ce imi stînge neamul”. Și se duse la împărăteasa.

Aceasta se uită la copilul bucătăresei care încălicase pe un cal de lemn, își puse o stemă de hirtie pe cap, și striga, și dădea pînci, cum văzuse că făcea împăratul. Și își sterse ochii înecați în lacrimi, cînd văzu că se apropie Măria-Sa.

— Dece plîngi, Măria-Ta?”

— Să fiu eu cel de pe urmă din neamul meu care să stăpîniască împărăția — asta?

— „Cum o vrea Stăpînul, Măria-Ta”.

Și se gîndi împăratul că nu-i bine să-i spună de glasul pe care îl auzise în palate. Trecură cîteva zile. Și ear răsună glasul în palate.

„Jale! nu-ți ajută la nimic, împărate. Caută măi bine pe „Stătuța șchiopul” că el o să-ți fie de ajutor”.

Și ear se deschise ușa și se strecură fumul cel galben afară.

Porniră slujbașii în toate părțile lumii să caute pe vrăjitor. Și trecură mulți ani pănăce să se întoarcă cu vre-o veste.

Aștepta împăratul, și ceasurile erau măi lungi decît lunile de earnă. Slăbise și îi crescuse barba pănă la genunchi, ear ochii îi erau așa de perduți că abia măi clipiu cîndșicînd.

Ear într'o zi, pecînd se întorceau slujbașii abătuți către palatele împăratului care nu zîmbise niciodată, eată că auziră un cîntec de fluer. Și îi cuprinsă o oboseală grea, de păreau că n'au durmit nopți dearîndul. Nu măi știau pe ce lume se află.

Dacă conteni cîntecul, văzură un bătrîn înalt pănă la genunchii calului. Barba îi era înodată în spate.

— Cine ești tu, rupse de întrebă vătavul slujitorilor.

— Stătuța șchiopul. Sînt decînd a sămănat Dumnezeu viața pe pămînt și știu cheia tuturor celor zidite și orînduit pe lume.

Raglanuri, galoși, pardisiuri, pălării, ghete, pentru bărbați, femei și copii, paltoane, geamantane

au ajuns, în mare depozit, la firma

Telefon Nr. 38.

IULIU WEISS în ORAVIȚA

Ce-i viața.

Publicăm și noi acest minunat articol, tradus liber din marele ziar „Világ”. Cititorii „Progresului” pot afla multe lucruri interesante asupra vieții.

I.

Din negura vremilor decurge lupta înjurul extremelor probleme ale vieții: e oare viața numai chimie și fizică, ori este în ea și v'r'un element supranatural?

Cine ar fi mai chemat să răspundă la această întrebare decât Jacques Loeb, care în cursul celor 10—15 ani din urmă a dat o lovitură biologiei experimentale, ca puțin alții înainte lui. Răspunsul s'a dat în forma unei conferințe la congresul monist din Hamburg. Să auzim, deci, ce zice Loeb despre viață.

Cultivarea științelor biologice (despre viață) s'a început la finea veacului 18, când Lavoisier și Laplace au isprăvit cea dintâi cercetare asupra căldurii corpului animalic, arătând anume, că căldura ce se produce în corpul animalic e egală cu căldura unei luminări, dacă la arderea amindurora e egală și cantitatea acidului carbonic. Asta a fost primul caz în care fenomenul vieții — căldura corpului — a fost redus la curentul chimico-fizic, la oxidația fără niciun rest. Și și deatunci s'a adevărit de nenumărateori, că arderea unei anumite cantități de alimente dă totați căldură, fie că se întâmplă arderea în corp, fie înafară de corp.

Ce este esența vieții și ce este moartea? Eată cea mai esențială problemă, la care așteptăm să răspundă biologia, fiind acest răspuns, asupra vieții noastre morale. Deocamdată răspunsul e detot nesigur. Știm atita, că orice ființă viețuitoare e în stare a produce din alimentele cu cari se nutrește materia vie. Asemenea materii organice, dar fără viață, se produc și în laboratoare. Și nu-i eschis, că producerea acestor materii, chiar vii fiind, e numai o chestie de tehnică și de timp. După Loeb nu există nicio imposibilitate principială. Și dacă ar și fi, tot biologia e

datoare a arăta în ce residă această imposibilitate.

Această mare problemă nu e, deci, încă rezolvită, dar o alta, mai modestă, e rezolvită: știm cum se face din embrion un nou individ. La majoritatea vietăților plasma embrionului trebuie să se uniască cu spermatozoidul, pentruca astfel să se producă dezvoltarea. Asta-i ceia ce se numește rodire, al cărei secret era dibuit acum un deceniu și jumătate cu ajutorul explicărilor mistice. Astăzi și asta se poate reduce fără niciun rest la cursul fizico-chimic, și asta e meritul lui Loeb. Dînsul a izbutit acum 12 ani să aducă în dezvoltare embrionul infructifer al echinoidei, un animal de mare, prin aceia că l-a pus îndărăt într'o apă de mare cu conținut de sare, mărit într'un mod meșteșugit. Două ore au stat ouăle în apă, și după ce au fost readuse în apa de mare comună: s'au prefăcut în gogoșe. Deci o simplă metamorfozare chimică o produs ceia ce produce și împreunarea cu spermatozoidul. Dar chiar așa a pornit dezvoltarea ovarului, când a slobozit (scurtă vreme) singele unui animal străin: o altă înfrurire chimică cu același rezultat.

Explicarea este aceia, că toate aceste influențe chimice întocmai așa produc soluția învării ouălor, ca și influința spermatozoidelor. Prima condiție a dezvoltării, însă, este: să se dizolve învelitoarea oului (gogoșă). Din celelalte experimentări ale lui Loeb și ale altora, că oxidația și aici joacă un rol însemnat, și dizolvarea gogoșelor e necesară pentru a porni în interiorul plasmăi o oxidație mai intensă. Șanume fermentația pornită deodată se oprește când o mutăm într'un loc lipsit de oxigen.

Aceasta ne conduce la prima întrebare, că în ce constă esența vieții? Vădit din oxidare. De început cu asta se începe, și se sfârșește când începe oxidația. Eată cum și începutul și sfârșitul vieții încă nu-i alta decât fizică și chimie, și astfel e de prisos și obsolet a presupune că începutul vieții individului: ar însemna străbaterea în ovariu a ceva supranatural, și sfârșitul: înlăturarea acestuia dintr'insul.

(Va urma).

CORRESPONDENȚĂ.

Ciorda, 8 Noembrie 1911.

Onorată Redacțiune,

Duminecă, la 5 Noembrie c., a fost alegerea de învățător în comuna Ciorda, sub conducerea administratorului protopresbiteral *Sofrone Nedič*. Candidați au fost înv. din Calina *Nicolae Blaj* și înv subst. *Trandafir Lugoșnel*. Ciordenii, oamenii la loc ca totdeauna, au știut să-și aleagă pe viitorul lor apostol și așa cu mare însuflețire au ales pe *Nicolae Blaj*, fiul comunei, cu o majoritate de 53 voturi, contra 28 vot. ce s'au dat contracandidatului *Trandafir Lugoșnel*. După alegere, cam la 1 1/2 ore, când a sosit alesul comunei dinspre Iam, la marginea comunei a fost primit cu urale de „să trăiască” ear la înv. pensionar *Aureliu Novac* a fost prinzul, cu fanfara din loc, s'a întins o horă frumoasă și alte jocuri până seara tîrziu spre bucuria tuturor.

Correspondent.

IGIENĂ.

Isteria.

Sugestibilitatea istericelor este sigură. Sint o mulțime de cazuri judiciare cari ne-o dovedesc. Exemplu: În 1868, la Vic, o femeie a fost învinuită că și-a ucis copilul abia născut. O moașă dădea mărturie, că nașterea se întâmplase.

Inculpata a tăgăduit la început, dar comisarul a întrebat-o dacă nu cumva și-a aruncat copilul la porci.

După ce a stat mult la îndoială, ea a zis „da”. Dar copilul nu s'a găsit. Un medic a cercetat pe nenorocita femeie, și a afirmat că înadevăr născuse un copil, de vre-o 24 de ore.

Deci, afacerea era limpede. Mărturisirile au fost reînnoite la proces, și tribunalul a condamnat-o. În închisoare, femeia a fost cercetată din nou, și s'a găsit că era însărcinată demult. Deci, nu se putea să fie născut, și să fie vinovată de crima de care era învinuită.

Apoi a recunoscut, că mărturisise după stăruințele rudelor și ale moașei, cari îi spusese, că de va tăgădui, va fi condamnată la 20 de ani muncă silnică. Nenorocita a fost din nou judecată și achitată.

Sint multe cazuri asemănătoare de indivizi, cari au fost sugestionati de judecător, sau numai de mediul, în care se află, și dau mărturie hotărtoare!...

— Atunci să mergi cu noi până la împăratul. Așa îi porunca,

— Mie nu-mi poruncește nimenea. Dar de mers tot să merg la împăratul vostru.

Și fu mare veselie la palate când sosiră slujitorii cu vrăjitorul mult așteptat.

— Să mergi cu mine, Luminăția Ta.

Și scoaseră calul împăratului pe care soarele nu-l văzuse și căruia vîntul nu-i răsfirea coama. Incălică stăpînitorul de noroade și porni împreună cu Stătuța. Nu știe nimeni calea pe care au mers, dar se zice că au apucat înspre soare-răsare.

Ajunseră la împărăția celor nouă bălauri, în grădina cărora creștea „rodul vieții”, apa care clocotia de ferbinte ridica aburi însus de împedeca lumina soarelui.

Paserile cari zburau pe deasupra acestei ape, cădeau moarte în valurile aprinse. Și Stătuța schiopul prinse a cînta din fluer. Apele se potoliră din clocotit și încetul-cu-încetul se prinse o pojghiță de gheață subțire. Apoi gheața se făcea tot mai verzuie, pănă ce se întinse ca un pod, subt care dormiau apele în pace. Stătuța trecu dincolo. Bălaurii, cu solzii strălucitori ca diamantele, steteau întinși ca morți. Vrăjitorul se căță cu unghiile de solzii lor și trecu peste ei ca peste niște groși mari. Ajunse în grădină, rupse rodul vieții și se întoarse înapoi la împărat.

„S'o ferbi în rouă culeasă de pe florile de

nalbă, Luminăția-Ta, și să dai împărătesei beutura asta”. Și earăși plecă pe drumurile lui pe cari o fi umblînd și acum, ear împăratul nu știu cum ajunse la palate.

Și în ochii lui năzări o lumină de zîmbet, dacă se întîlni cu împărăteasa, ear glasul îi fu mai dulce ca niciodată. Supușii și sfetnicii erau cit pe aci să nu-l mai cunoască de mult ce s'a fost schimbat.

Trecu vremea. Și fu mare veselie în palate. Liniștea odăilor se deșteptă și fugi gonită de alarma petrecerilor.

Florii multe se împrăștiară în calea oaspeților, cari veniau din locuri depărtate să sărbătorească împreună cu împăratul sosirea pe lume a aceluia care avea să cîrmuiască cea mai mare și mai frumoasă împărăție de pe lume. Ochii împărătesei erau umezi de lacrimile bucuriei, cari străluciau în lumina puternică a sufletului fericit de mamă.

Crescu mare, feciorul împăratului.

Și era așa de frumos că și soarele, cînd își furișă razele printre perdelele de mătășă bătută cu aur stetea de-l privia lung, învîlindu-l în ploaia luminii lui. Florile din grădinele palatelor își deschideau bobocii și își plecau florile, împrăștiind miresmele petalelor ce închipuiau toate fețele luminii din soare. Vîntul tremura ușor frunzișul plopului dela fereastra feciorului de împărat, povestind celece văzuse în largul luminei. Și nimeni nu înțelegea mai bine decît el celece spunea vîntul

prin filcuierea freamătului frunzelor de plop. Luna scăpă dintre nori și sărută fruntea voinicului, cînd îl vedea stînd la fereastră și cătînd peste grădină.

Ear cînd se revărsau zorile de se păreau munții ca de rubin, ear virfurile arborilor păreau că se împlîntă în cerul aprins, feciorul împăratului se deșteptă. Il deșteptă glasul paserilor ce se adunau la fereastra lui și cîripiuau șoapte arborilor murmurul îndepărtat al izvoarelor. Și în muzica aceasta, sufletul lui găsia cea mai deplină mulțumire.

Zile dearîndul colinda prin păduri și prin livezi. Și chipul lui era atît de blind, încît și dobitoacele sălbatice se îmblînziau în cale-i.

Părinților însă nu le plăcea că feciorul lor umbla mai mult prin păduri, înloc șā stea în palate alături de curtenii și de puternicii în mîna cărora era soarta norodului.

Și veni la palatele împăratului un cerșitor. Era mai nesuferit ca o zi de earnă și mai slut decît necuratul.

— Măria Ta, să nu-ți lași feciorul prin păduri.

— Dece?

— De o ajunge pănă la locul zinelor și s'o uita în apa fermecată, l-ai perdat.

Și tremură împăratul de spaimă și simți că i-se strînge inima și i-se coboară un ghind rece pe spate.

— Cum să-l perd? strigă el.

— Are să vadă chipul împărătesei zinelor și inima lui s'aprinde.

Adesea femeii isterice au denunțat nevinovată, învinuindu-i de atentate închipuite, și adesea fără a ști aname pentruce, ci numai de plăcere, spre a se face cunoscute și a se afla în treabă.

„In acest caz, a zis Brouardel, isericul nu se oprește în fața niciunei pedecii, chiar când minciuna lui ar necinsti o persoană, pe care nu o cunoaște decât din nume, sau pentru care nu poate avea nici ură, nici antipatie, chiar când această minciună ar compromite grav propria sa situație.”

Astfel un tânăr locotenent din Saumur, a fost invitat într-o casă, și a fost așezat la masă lângă o fată foarte impresionabilă și frumoasă.

Ce s'a petrecut? Se știe. Fata păru impresionată, dar în ce fel, nu s'a știut.

După trei săptămîni, un alt ofițer, prietin al familiei, a primit o scrisoare anonimă de neînțeles. O împrejurare îl făcea să creadă, că fusese scrisă de tânărul locotenent. Apoi au venit și alte scrisori, către mama și tatăl fetei, o mulțime. Unele erau semnate cu numele de familie al locotenentului, altele numai cu inițiale. În aceste scrisori locotenentul se declară îndrăgostit de mama fetei, pecind de fată nici nu voia să știe. „Dacă ași putea să teucid, zicea el între altele fetei, ași face-o!”

Asta ținu cîtva timp, până cînd familia nu mai primi în casă pe locotenent. Dar era compromis, și lumea începea să vorbească de isprăvile lui. Atunci i-s'a propus, sau să mărturisiacă și să ceară scuze, sau să se înfățișeze înaintea unui consiliu de onoare, a cărui sentință desigur nu era să-i fie binevoitoare.

Nenorocitul primi prima soluție.

Dupa o lună, — pela orele 2 din noapte, — se auzi zgîmot în odaia fetei. Ceii din casă au alergat și au găsit-o pe jumătate desbrăcată, pe covor, gîndind; era legată.

Au deslegat-o. Ea explică celor din casă, că o mină spărsese geamul, spre a deschide, apoi că un om mascat intrase, — dar prin mască, recunoscuse, că era locotenentul. După ce a insultat-o, și a bătut-o și a legat-o lăsînd o nouă scrisoare înflăcărată pentru mama sa...

Maî tîrziu, într-o seară, fata căzu fără cunoștință, țînînd în mină o scrisoare plină de amenințări de moarte către întreaga familie semnată de locotenent.

Părintele fetei a făcut plîngere la procuror, și locotenentul a fost condamnat la zece ani închisoare. Inurmă s'a constatat, că totul fusese opera fetei, o isterică. Scrisorile fuseseră scrise de mîna ei, și totul fusese pus la cale spre a compromite pe locotenent, pe care-l urî. Dealtfel fata deveni inurmă una din clientele lui Charcot.

Dela o isterică ne putem aștepta la orîșice. Ea poate minți fără să mintă, crezînd că spune adevărul; poate să creadă tot ceiace povestește. Poate să dea o dovadă de o răutate drăcească. Este o primejdie publică, universală, e tot așa de primejdioasă pentru alții, cît e pentru ea înșasi.

(Sfîrșit).

Plecă cerșitorul și în urma lui priviră ochii înlăcrimați ai împăratului.

Plîns și împăratul și împărăteasa și-l rugară să nu se mai ducă în păduri.

— Oare numai dobitoacele să se bucure de frumusețile fără de părechii pe cari le-a așezat ziditorul în locurile acelea?

— E mai frumos aici, în palate.

— Pentru voi cari n'ați văzut adîncurile codrilor și nu pricepeți cîntecul frunzișului și al murmurului apelor, poate să fie mai frumos aici. Într-o zi feciorul împăratului se arată trist și după cîtva vreme ceru voe tatălui său să plece în lume.

Soarele îl privi de după dilmele după cari stetea să se ascundă, îl înveli în porpura luminilor lui, de parea cel mai falnic voinic din cîți fuseseră pe lume. Calul lui pîrni cu coama răsîrată de adierea vînturilor cu cari se luă la întrecere. Și cînd se coborî noaptea peste lume, luna îl petrecea în calea lui necunoscută.

Ajunsesse într-o pădure. Acolo găsi doi uriași, cari îndată se prinseră frați de cruce cu el. Merseră cu toții pînă ce ajunseră la palatele împărătesei zînelor. Luna privi de sus, căci niciodată nu mai văzuse o păreche mai mîndră decît ceice se întîlniseră acum. Și lumina ei rece îi învîli ca într'un vestmintă desprins din albastrul cerului, aprins de vîpăea soarelui. Brațele împărătesei zînelor pîrură ca cea mai curată murmură, în luminele căreia e întîlnește albul zăpezii nordului din sud.

FELURIMI.

Limba animalelor. În lumea animalelor ne întîlnim cu multe forme de limbă.

Limba moimelor e asemenea cu a omului și se distinge de aceia, că pe limba moimelor e mai mic numărul buburuzelor gustătoare, din ce putem deduce, că moimele nu sînt așa de lacome, ca oamenii. Limba animalelor răpitoare e plină de buburuze țeapăne, așa, încît pot linge cu ea părțile mici de carne de pe oase.

Limba animalului mîncător de furnici e lungă și în forma petelei, pe a cărei parte lîpicioasă se leagă furnicile.

Limba animalelor rumeșătoare e lungă și cu musculatură dezvoltată. Limba paserilor, ca organ gustativ, e foarte regenerată, deoarece stă din ceratină. Limba ciocănitorei e așa de țeapănă și ascuțită, încît cu ea împlintă insecte. Cu limbă în forme variabile ne întîlnim în clasele peștilor și a tiraetoarelor.

Cea mai interesantă e limba cameleonului. Limba acestuia în odihnă apare ca o masă de carne, cînd însă se apropie de el un insect, se dezvoltă din ea o pete de 20 cm, cu care apoi prinde cameleonul insectele. Limba șerpilor e lungă, subțire și la sfîrșit se desparte în două părți. Se folosește ca organ de pipăire, și nu de gustare. La unele specii de broaște limba lipsește detot, la altele se dezvoltă înainte pe gingivă și e asemenea limbei cameleonului.

CRONICA.

Distinsul militar căpitan *Eugen Mateserean* din Lugoj a fost înaintat la gradul de major la honvezime, ear simpaticul locotenent *Petru Jucu* (Lugoj) la gradul de căpitan la artilerie. Multe felicitări!

Mercuri, la Sf. Dumitru, i-s'a făcut din prilejul avansării de director onorar convenite ovații învățătorului *Gheorghe Dragoescu*, mulțumindu-i personal și inspectorul școlar regesc *Mihai Papp* pentru meritele câștigate pe trenul învățămîntului și pentru serviciile prețioase ce le-a prestat ca învățător de stat.

Prof. la seminarul din Arad, *A. Sădeanu* a fost promovat la universitatea din Cluj „Doctor cum laude” în filozofie.

La *Sasca-montană* a încetat din viață, în vîrstă de 41 ani, cel mai deștept miner *Alexandru Băias*, un cetățean cu tragere de inimă pentru prosperarea „Bușanilor”, sprijinitor desinteresat al bisericii și școlii rom. confesionale, cum și al tuturor nizuințelor culturale din comuna sa, cunoscut dealtfel și ca correspondent devotat al revistei noastre. Odihniască în pace! Transmitem și pe calea aceasta întristatei familia sincere condoleanțe.

La *Cacova* tîrg mare, împreună cu tîrg de cai, la 16-17 Noembrie c.

Și porniră către împărăția cea mai mare de pe lumea muritorilor, unde împăratul și împărăteasa tremurau de frigurile durerei părinților, cari își pierd lumina și nădejdea bătrînețelor. Pe drum trecură printr-o pădure. O babă bătrînă ca stîncile munților, și urită ca cele mai urite gînduri ale vrăjmașului oamenilor, le ieși în cale.

— Pentru că sinteți cei mai fericiți dintre locuitorii pămîntului să-mi făgăduiți că cel dintăi fiu e al meu. — Voinicul izbi cu paloșul peste mîna bătrînei care căzu jos. Unul dintre uriași se repezi și ridică ceva din eărbă. Era un fus pe care această ursitoare torcea firul fericirilor și neurocoririlor.

Să-l ții, ear dacă vrăjitoarea o pune earăși mina pe el, sinteți perduți, zise uriașul. Și cînd erau aproape să ajungă acasă la împăratul, le ieși în cale un cerșitor.

Era atît de amarîț, că feciorului încît împărat îi fu milă de el și vru să-i dea ceva. Li lăsă dar geanta să caute într'însa de ale mîncării. Cerșitorul luă fusul vrăjtoarei. Un ris răsună apoi și se ridică doar o trîmbă de fum. Feciorul de împărat era acum o floare albastră. Și pînă azi oamenii numesc floarea aceia „crucea voinicului”, fiindcă ea pomenește de numele voinicului îndrăgît de împărăteasa zînelor. Și alături de florile acestea cresc altele în chip de stelute albe cari se cheamă lacrimile zînelor.

(Seara.)

A. S.

Duminecă s'a celebrat cu mare pompă tîrnosirei unei școli de stat din Stajerlak-Anina, la care au participat și prefectul, ajutorul de prefect, not. com. *Dr. Baltescu* etc., întovărășiți de deputatul cercului *Dr. Iosif Siegescu*.

† *Melania Ionescu*, fiica notarului din Ciuciu, o podoabă a societății rom. din părțile ungurene, care prin deșteptăciunea sa uimitoare a plăcut chiar și la cercurile curții din Sinaia, a reposat în etate de 24 ani. Odihniască în pace!

Programa festivităților, ce se vor arangea din prilejul sfințirii Casei bisericești din Oravița-română: Înainte de ameză: 1. Duminecă dimineața la 9 ore participare la serviciul divin. 2. La 10 ore sfințirea casei. 3. La 11 ore sedința festivă a comitetului parohial. 4. La 12 ore prînz comun în hotelul Iosif Nedicî. După ameză: 1. La 8 ore seara concertul Reuniunii de citire și cîntări. P. T. Domni, cari doresc a lua parte la prînzul comun să binevoiască a se însinua la prezidentul C. Pavlovici, celmult pînă Vineri la 4/17 Noiembre c.

De cîteva zile earăși se dau aproape în fiecare seară reprezintații teatrale de trupa *Dányi*.

„Revista Preoților”, pîrghia organizării preoților, earăși dă cu barda în lună.

Intr'un primarticol recent face apel către preoții organizați, să nu aleagă deputați în congres oameni nevrednici, cari cîcă își bat joc de biserică și de preoțime. Nu, nu. Zicem și noi, și zice toată lumea: să nu li-se îngăduie unor asemenea răzvrătitori intrarea în cele mai înalte corporații bisericești. Dar astfel de descreații trebuesc scoși la vedere publică, avînd bineînțeles a li-se dovedi culpabilitatea pe față. Ear celorce zgîrăe ca pisica, cei cari calumniază pe pe furis, ar trebui să li-se dea odată peste ghiare. Cum pot preoții organizați-neorganizați să tolereze ponegrirea? Nu-i păcat? Slujba preoților tuturor vremilor și tuturor popoarelor culminează în a curăți lumea de păcate. Nu-i, deci, o adevărată bătae de Dumnezeu să vezi cum chiar o foae a preoților găzduște pe păcătoșii cari taie și zpînzură pe furis, fără a iscăli ce grăesc.

Intrăbăm Onorata Redacție a „Rev. Preoților”: Cine se ascunde sub litera „A”, care cu atîta șiretlic, nu știm pentru a cîteaoară aține calea conducătorului „Progresului” nostru? E omenie a trata pe cineva în aluzii atît de mincinoase? E rost a menaja dujmănia neizbutitului, care „în față te linge, în dos te frige”? Cerem judecata lumii asupra acestui trist fonomen în viața publică românească.

Sergent-majorul și încă un jandarm din Racașdia, făcînd Duminecă patrulă în satul Ciuchici (lîngă Oravița), se abat în amurgul serii la o nuntă țărănească, și dupace ordonează să se împrăștie lumea dela joc, un flăcău zice-se că ar insultat cu vorba pe sergent. Jandarmii se pun apoi la masă și beau și mîncă, ear după ce încep a căra „cinstele” nuntașilor la casa comunală, se duc amîndoi la flăcău acasă, îl iau și-l duc la primărie. Acolo se pune strajameșterul cu o boată pe el și după ce îl omoară, ca nu cumva să rămînă cu zile, îi toarnă mortului petrol pe pept și pe subsuorii și-i dă foc. Dimineața scapă amîndoi jandarmii de furia poporului la casa notarului, de unde sosind alți jandarmi din lam, împreună cu sublocotenentul din Oravița, au fost dezarmați și subseară transportați la Segedin, unde își așteaptă pedeapsa. Dumnezeule, cită decădere, cită sălbăticie!

Înalte curte de cassație din Budapesta a anulat verdictul curții cu jurați dela Ciaba, delegînd pentru noua desbatere a procesului fraților *Zsilinszky*, curtea cu jurați din capitală, unde nu vor scapa așa ușor ucigașii deputatului A. Achim. Hotărîrea aceasta a produs mare senzație în țeara întregă.

La punerea petrii fundamentale a internatului din Brașov o mare mulțime de public a asistat la această frumoasă sărbătoare culturală, fiind atît de nobil și umanitar scopul de a se îngriji de educația tinerelor odrasle ale neamului nostru, în timpul cel mai primejdios pentru vrîsta lor.

La *Ticvaniul-mare* s'a deschis la 1. Noiembre c. o *expozitură* a băncii „Poporul” din Lugoj, care după toate presemnele va izbuti a prospca în această fruntașă comună din Valea Carașului.

Editor-proprietar: *Gheorghe Jianu*.
Redactor-responsabil: *Ilie Oravițanu*.

Totfelul de inserțiuni și reclame se primesc spre publicare în **PROGRESUL** **în cele mai avantajoase condițiuni cu prețuri moderate.**
Reclama e sufletul comerțului. — Prin reclamă la progres!

2001 kig./1911 sz.

Hirdetmény.

Kákófalva község vásár helypénz szedési joga 1911. évi november hó 17-én november hó 24-én és december hó 1-én, mindenkor d. e. 10 órakor nyilvános árverésen 1912. évi január hó 1-től kezdődő 3 évre haszonbérbe fog adatni a község házábanál. Kikiáltási ár 3000 korona.

Az árverési feltételek a kákófalvai körjegyzői irodában a hivatalos órák alatt bármely napon megtekinthetők.

Haszonbérbe vevő haszonbéri szerződési bélyeg költségeit viselni tartozik.

Kelt Kákófalván, 1911. évi október hó 30-án tartott képviselő testület gyűlésből.

Lipovan István
körjegyző.

Albert Jancsus

primind právalia lui
G. Ivaskovits din strada principală „La mîța neagră“

își va da toată silința a menține numele bun al acestui magazin bogat asortat cu tot felul de articole moderne de manufactură, **casă solidă-creștină**, unde se capătă și bumbac, cirpe, pînză și mătăsuri veritabile, cu **prețuri fixe**, absolut solide. — Serviciu culant. Comandele pentru cei din jurul Oraviții încă se efeptuesc cu promptitudine.

In „Farmacia bătrînă“ a lui
Max de Knoblauch,
 nou renovată, și ajustată modern, serviciu x-7 prompt și culant.

Farmacia „La Sf. Gheorghe“ Oravița
 visa-vis de právalia lui R. Goldstein în strada principală.

In farmacia mea, arangeată modern, ce capătă înafară de
tot soiul de medicamente și diferite parfumuri franceze, engleze, pudră, săpunuri și alte articole de tot felul atît pentru țerance, cit și pentru damele de elită.

Cu distinsă stimă

ADOLF GROS, apotecar.

Aviz.

La Administrația foii noastre s'a alcătuit o societate pentru a juca la loterie cu peste 100 de lozuri, dintre cele mai bune,

cu 1—2 trageri în fiecare lună.

Memrii societății vor participa, îndată după plățirea celei dintăi rate, ear după achitarea tuturor 48 de rate lunare, cînd se dizolvă societatea, înafară de eventualul — și foarte probabilul — câștig ce se va împărți între participanți, fiecare membru va primi la mîna citeun loz din fiecare soi cu care jucăm (foarte bune hîrtii de valoare) și lista tragerilor și pe mai departe — grătuit.

Ceice doresc a se alătura cu noi la acest joc de noroc, cu cele mai bune șanse, să binevoiască a ne aviza grabnic pe citeo cartă poștală, spre a li-se comunica detaliurile.

Cine vrea marfă bună, să tîrgue în
 băcănă

GHEORGHE BOGDANU
 peste drum de biserica din Oravița-rom.

De vînzare:

Un rezervoar nou de apă de 12—15 Hl.,
 acomodat pentru scaldă etc.
 O casă Wertheimiana Nr. 2, foarte ieftină.
 O roletă de metal pentru ușa de
 125+320 cm.

La capitanul Zöld de vînzare

o garnitură.

La
Tipografia „Progresul“
 în Oravița
 se capătă
totfelul de tipăritur,
 cu prețuri absolut solide.

Banca de asigurare

„Transylvania“

fondată la 1868, primește asigurări pe viață și asigurări încontra focului și încontra grîndinei etc. în condiții foarte favorabile.

Valorii asigurate: 105 milioane cor. — Des-păgubiri plătite: 7½ milioane cor. Fonduri de rezervă: 2 milioane cor.

Informațiuni la Direcțiune în **Sibii**, strada Cisnădiei 5., la Agentura principală în **Arad**, la Agentura cercuală din **Oravița** și la Agenturile locale de prin diferite comune românești, reprezentate prin bărbați de-ai noștri de toată încrederea.